

UDK:1174 (004.4; 378)

Nigora GOYIBOVA,
TIQXMMI Milliy tadqiqot universiteti tayanch doktoranti
E-mail:nigorkhanim30@gmail.com

Toshkent davlat pedagogika universiteti professori, p.f.d. N.Muslimov taqrizi asosida

THE IMPACT OF AI ON ACADEMIC WRITING: ADVANCEMENTS AND CHALLENGES

Аннотация

This article examines the impact of artificial intelligence (AI) on academic writing, highlighting its potential to improve language proficiency while addressing ethical concerns. Using bibliometric analysis, it explores AI's benefits and drawbacks, focusing on its influence across various academic fields and the need for ethical integration into language training. Research from Scopus (2015-2025) with the keyword "AI in academic writing" was analyzed. AI technologies like ChatGPT and Grammarly are recognized for enhancing writing fluency and grammatical accuracy, but issues of academic integrity, such as plagiarism and over-reliance, emphasize the importance of responsible and ethical AI application in academic settings.

Key words: Artificial intelligence (AI), academic writing, impact, bibliometric, ChatGPT, grammar.

ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА АКАДЕМИЧЕСКОЕ ПИСЬМО: ДОСТИЖЕНИЯ И ПРОБЛЕМЫ

Аннотация

В данной статье изучает влияние искусственного интеллекта (ИИ) на академическое письмо, подчеркивая его потенциал в улучшении языковой грамотности и решение этических проблем. С помощью библиометрического анализа исследуются преимущества и недостатки ИИ, его влияние на различные академические области и необходимость этической интеграции в обучение языкам. Были проанализированы публикации в Scopus (2015-2025) по ключевому слову "ИИ в академическом письме". Технологии ИИ, такие как ChatGPT и Grammarly, признаны за их вклад в улучшение плавности письма и грамматической точности, однако проблемы академической честности, такие как плагиат и чрезмерная зависимость, подчеркивают важность ответственного и этичного использования ИИ в академической среде.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, академическое письмо, влияние, библиометрический анализ, ChatGPT, грамматика.

SUN'IY INTELEKTNING AKADEMIK YOZUVGA TA'SIRI: YUTUQLARI VA MUAMMOLARI

Аннотация

Mazkur maqolada sun'iy intellektning (SI) akademik yozuvga ta'sirini o'rganib chiqdi, uning tilni o'rganish samaradorligini yaxshilashdagi imkoniyatlarini va muammolarni hal etishni ko'rib chiqdi. Bibliometrik tahlil yordamida, AI ning afzalliklari va kamchiliklarini, turli akademik sohalariga ta'sirini va tilni o'rgatishda axloqiy integratsiya zaruratini o'rgandi. "Akademik yozuvda sun'iy intellekt" kalit so'zi bilan Scopus (2015-2025) ma'lumotlari tahlil etildi. ChatGPT va Grammarly kabi sun'iy intellekt texnologiyalari yozuvning ravonligi va grammatik aniqligini yaxshilashda e'tirof etilgan, ammo akademik halollik va plagiat kabi muammolar sun'iy intellektni akademik kontekstda mas'uliyatli va axloqiy ishlatish zaruratini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, akademik yozuv, ta'sir, bibliometrik tahlil, ChatGPT, grammatika.

Kirish. Sun'iy intellektning XXI asrda tez rivojlanishi va integratsiyasi shaxsiy va kasbiy hayotni keskin o'zgartirib, kundalik turmush tarzi va shaxsiy munosabatlarga ta'sir etmoqda [1]. Sun'iy intellekt hozirda deyarli har bir soha va kundalik hayotning har bir jabhasida mavjud bo'lib, turli sohalariga ta'sir ko'rsatmoqda.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Akademik nutq ingliz tili kompetensiyalarining muhim qismi bo'lib, o'quvchilar uni texnologiya vositalari orqali rivojlantiradilar [2]. Yangi tilni o'rganish, ayniqsa, yozish ko'nikmasini egallash uchun o'quvchilar so'z boyligi, grammatika va murakkab g'oyalarni izohlay olish qobiliyatini birlashtirishlari kerak. Bu ko'p miqdordagi aqliy mehnatni, shuningdek, tahliliy, ijodiy va metakognitiv qobiliyatlarni talab etadi [3]. Shu sababli, o'quvchilar to'g'ri va samarali yozishlariga yordam beradigan vosita va manbalarni qidirishlari ajablanarli emas.

ChatGPT va Google Translate kabi sun'iy intellekt (AI) vositalarining paydo bo'lishi va rivojlanishi bu vositalarni yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun qo'llaniladigan vosita sifatida tan olinishiga olib keldi va yozuvni o'rgatishda yangi pedagogik yondashuvlarga yo'l ochdi [4].

Sun'iy intellekt texnologiyalari allaqachon tilni o'rgatish usullarini o'zgartirishni boshladi, ammo shu bilan birga, bir qator pedagogik va etik masalalarni ham ko'tardi. Bir muammo shundaki, sun'iy intellektga haddan tashqari suyanib qolish asosiy til ko'nikmalarini egallashga to'sqinlik qilishi va til tuzilmalarini yuzaki tushunishga olib kelishi mumkin [5]. AI orqali yaratilgan

ma'lumotlarni qo'llash akademik halollik borasidagi savollarni ko'tarmoqda, bu yordam va noxolislikni farqlashni qiyinlashtiradi. Bu o'qitish strategiyalarini va ularda sun'iy intellektning rolini tanqidiy qayta ko'rib chiqish zarurligini ta'kidlaydi [6].

AI texnologiyalarining an'anaviy akademik yozish usullarini qo'llab-quvvatlovchi yoki qarshi turuvchi afzalliklari va ehtimoliy kamchiliklarini o'rganadi. Qolaversa, tadqiqot bibliometrik tahlildan foydalanib, sun'iy intellektning turli tadqiqot sohalarida akademik yozishga ta'siri bo'yicha tendensiyalar, namuna va keng qamrovli ta'sirni har tomonlama baholashni o'z ichiga oladi.

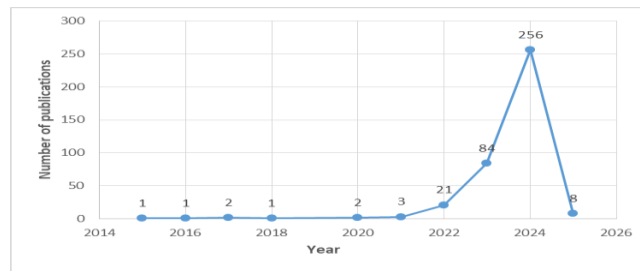
Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tahlilda biz o'tkazgan tadqiqotlardan dunyoviy bilimlarga oid nashrlarni qidirdik. Tadqiqot 2015 yildan 2025 yilgacha bo'lgan davrda Scopus – eng keng qo'llaniladigan bibliografik onlayn ma'lumotlar bazasida o'tkazildi va kalit so'z sifatida akademik yozishda sun'iy intellekt (AI)dan foydalanildi. Tahlil 2024 yil dekabr oyida amalga oshirildi. U CSV fayli, Microsoft Excel 2021, RIS, va Map Chart yordamida bajarildi.

Tahlil va natijalar. Ko'plab ta'lim sohalarida sun'iy intellektning akademik yozishga ta'siri keng ilmiy ahamiyatga ega. 2015 yildan 2025 yilgacha akademik yozishda sun'iy intellektga oid 379 ta maqola nashr etilgan (1-rasm).

Ma'lumotlar to'plami o'n yil davomida har yillik nashrlar sonida sezilarli o'zgarishlarni ko'rsatadi. Har bir yil uchun qayd etilgan nashrlar soni va ularning umumiy miqdorga nisbatan foizlari 1-rasmda ko'rsatilgan. 2024 yilda katta o'sish kuzatilib,

nashrlar soni 256 taga yetgan. 2015 yildan 2020 yilgacha nashrlar soni juda past bo'lib, har yili bir yoki ikkidan oshmagan. 2022 yilda bu ko'rsatkich sezilarli darajada o'sib, 21 ta nashrni tashkil

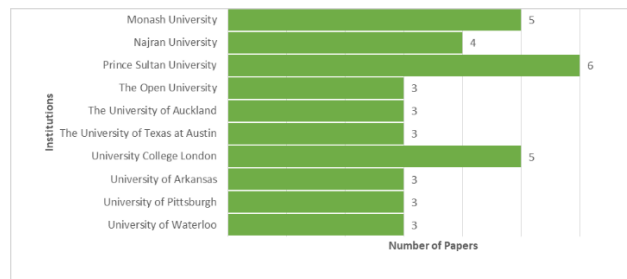
etgan. 2023 yilda nashrlar soni sezilarli darajada oshib, 84 taga yetgan. 2022 yildan 2024 yilgacha nashrlar sonida katta o'sish tendensiyasi kuzatilgan.

1-rasm. 2015–2025 yillar davomida akademik yozuvlarda sun'iy intellektga oid maqolalarning o'n yillik davri

Muassasalar nashr etilgan maqolalarining sifati bo'yicha tasniflandi. 10 yil ichida uch yuz yetmish to'rt xil muassasa sun'iy intellektga oid ilmiy yozuvlar bo'yicha maqolalar nashr qilish uchun hamkorlik qildi. Sun'iy intellekt bo'yicha akademik yozuvlarda eng yuqori 10 ta muassasaning nashrlarini tahlil qilishimiz aniqlashga qaratilgan. 2-rasmda ko'rsatilganidek, bu muassasalar turli mamlakatlardan bo'lgan universitetlarni o'z ichiga oladi, jumladan Prince Sultan universiteti, Monash universiteti, Londondagi universiteti, Najran universiteti, Arkanzas universiteti, Oklend universiteti, Texas universiteti

(Austin), Voterloo universiteti, Pittsburgh universiteti. Ko'plab muassasalar uchta maqola nashr etgan. Prince Sultan universiteti oltita maqolasi bilan ajralib turadi va ma'lumotlar to'plamiga eng yuqori hissa qo'shgan muassasa hisoblanadi. Monash universiteti va Londondagi universitet kollejni ishlab chiqarish samaradorligi bir xil. Biroq, umumiy holatda, Oklend universiteti, Texas universiteti (Austin), Arkanzas universiteti, Pittsburgh universiteti va Voterloo universiteti uchta maqola bilan eng kam hissa qo'shgan muassasalar sifatida ko'rsatilgan.

2-rasm. Akademik yozuvlarda sun'iy intellekt bo'yicha eng yaxshi muassasalar ro'yxati

2015 va 2025 yillar orasida akademik yozuvlarda sun'iy intellekt sohasidagi eng samarali o'ntalikdagi mamlakatlar nashrlarining soni orasida AQSh 94 nashr bilan yetakchilik qildi, keyingi o'rinlarda Xitoy 32, Birlashgan Qirollik 31, Hindiston 22, Saudiya Arabistoni 21, Avstraliya 17, Malayziya va Indoneziya 13, Kanada 12 va Rossiya 7 nashrlari bilan joy olgan.

3-rasm. Akademik yozuvlarda sun'iy intellekt bo'yicha eng yaxshi mamlakatlar ro'yxati

Ushbu tadqiqot bibliometrik tahlildan foydalanib, akademik manbalarda sun'iy intellekt bo'yicha ma'lumotlar to'plamini tekshirish va qaysi akademik sohalar va ilmiy nashrlar ushbu mavzuda eng katta ta'sir ko'rsatganini aniqlashni maqsad qildi. Ushbu bibliometrik tadqiqotga ko'ra, akademik yozuvlarda sun'iy intellekt bo'yicha eng yaxshi natijalar o'n yil ilgari nashr etilgan maqolalarda kashf etilgan. Maqolalar ishlab chiqarishining yillik o'sishi, 2015 yildan 2025 yilgacha bo'lgan davrda akademik yozuvlardagi sun'iy intellekt bilan bog'liq asosiy iboralaridagi o'zgarish darajasini ko'rsatadi. Akademik yozuvlarda sun'iy intellektning ta'siri bo'yicha tahlillarga ko'ra, Qo'shma Shtatlar sun'iy intellekt bo'yicha eng yaxshi muassasalar va mamlakatlar o'rtasida yetakchilik qiladi. Buning asosiy sababi shundaki, bu mamlakat an'anaviy ravishda dunyodagi eng rivojlangan mamlakatlardan biri sifatida ta'riflanadi. Bu mamlakatda Pittsburgh universiteti, Arizona davlat universiteti va Georgia davlat universiteti kabi yuqori baholangan tadqiqot markazlari va

universitetlar mavjudligi sababli, bunga muhim sabab bo'lishi mumkin. Qo'shma Shtatlar muassasalari top sohalarda ko'plab akademik jurnallarni nashr etdi. Masalan, AQSh universitetlari hozirgi mavzu bo'yicha taxminan 94 maqola nashr etgan va muntazam ravishda dunyoning eng yaxshi universitetlari orasida baholanadi. Garchi Saudiya Arabistoni va boshqa arab mamlakatlarida yuqori baholangan oliy ta'lim muassasalari ko'proq bo'lsa-da, Qo'shma Shtatlar o'z o'rnini saqlab qolmoqda. Buning sababi shundaki, AQSh universitetlarida sun'iy intellekt bo'yicha boshqa mamlakatlardagi muassasalarga nisbatan ko'proq nashrlar mavjud. Shunday qilib, AQShda ko'proq ilmiy tadqiqotlar o'tkazilgan.

2023 yilda akademik yozuvlarda sun'iy intellekt bo'yicha kamroq maqolalar yozilgan, 2024 yilda esa ko'proq maqolalar nashr etilgan, natijada 2024 yil eng ko'p maqolalar yozilgan trend yili bo'ldi. Ushbu ma'lumotlar bazasi 2024 yil dekabr oyida to'plangan va 2025 yil jarayoni 2024 yil dekabrda tahlil

qilinganligi sababli, 2025 yilda o'zgarishlar pastroq bo'ldi. Ushbu mavzu haqida yozish tobora ommalashib bormoqda, turli xil sun'iy intellekt tizimlari yaratilmoqda. Bu yaxshimi yoki yo'qmi? Tanganing ikkinchi tomoni bo'lgani kabi, har bir natija ham ijobiy, ham salbiy jihatlarni o'z ichiga oladi. Ayni haqiqat esa, ularni qanday va qay yo'sinda qo'llay olish.

Akademik yozuvlarda sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llash muvozanatli bo'lishi kerak, chunki ularning sezilarli afzalliklari va e'tiborga loyiq kamchiliklari mavjud. Sun'iy intellekt (AI) texnologiyalari, masalan, ChatGPT va Jenni AI, yozuvning ravonligini, grammatikani aniqligini va insholar strukturasi yaxshilash orqali til o'rganuvchilari va tadqiqotchilarga katta yordam beradi. Argumentatsiyani rivojlantirish tizimlari va individual fikr-mulohazalar yordamida, bu texnologiyalar akademik ishda motivatsiya, ishtirok etish va o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi [7]. AI yordamida yaratilgan yechimlar, shuningdek, maktablar va muassasalarga zerikarli ishlarni avtomatlashtirish, plagiatni aniqlash va sifat tahlili hamda faol o'rganishni rivojlantirish uchun ijodiy yondashuvlar taklif qilishda yordam beradi. Biroq, bu afzalliklarga qaramay, sun'iy intellekt texnologiyalarining axloqiy ishlatilishi, ijodkorlik va akademik halollik bilan bog'liq muammolar mavjud. AI tomonidan yaratilgan materiallarga haddan tashqari bog'lanish va "AIgarizm" (mashina yordamida plagiat) kabi muammolar ijodkorlik va tanqidiy fikrlashni zaiflashtirishi mumkin [8]. Ushbu muammolar, o'qituvchilarning AI tomonidan yaratilgan kontentni aniqlash bo'yicha bilim va vositalarga ega emasligi bilan yanada kuchayadi, bu esa muassasalarda o'zgarishlarni va professional rivojlanishni talab etadi. Bundan tashqari, inson tomonidan yaratilgan ishni baholashga mo'ljallangan vositalarning to'g'riligi va AI ning akademik qisqartmalar uchun suiste'mol qilinishi axloqiy masalalarni yuzaga keltiradi [9].

Sun'iy intellekt akademik yozuvda afzalliklar va kamchiliklarga ega. Uni samarali foydalanish uchun, uning afzalliklari va kamchiliklarini muvozanatlash uchun ba'zi me'yorlar, axloqiy tizimlar va o'quv dasturlarini o'zgartirish zarur. Agar axloqiy foydalanish rag'batlantirilsa, sun'iy intellekt o'qish natijalarini yaxshilashi mumkin, shu bilan birga, oliy ta'limda akademik halollik va innovatsiyani saqlab qoladi [10].

Sun'iy intellekt akademik kommunikatsiyani yozishda, ayniqsa, olimlar uchun muhim vositadir. Uning akademik yozuvga ta'siri tengsizdir, va misollar sifatida chatGPT, quillbot, typeset va Grammarly kabi vositalar keltiriladi, ular foydalanuvchilarga yanada puxta va mos yozuvlarni yaratishga yordam beradi, bu esa uni professional va akademik yozuv vazifalari uchun mashhur vositaga aylantiradi [11]. Bundan tashqari, ular real vaqtda yozuv yordamidan, hamkorlikda tahrirlashdan va plagiatni aniqlashdan foydalanib, akademik va tadqiqot faoliyatlarida aniqlik va samaradorlikni oshirish uchun vositalarni taklif etadi, shuningdek, aniqlik, ohang, uslub, tinish belgilar, grammatikani va imloni yaxshilash bo'yicha maslahatlar beradi. Sun'iy intellekt vositalari har bir ish samaradorligini oshirishda o'ziga xos rol o'ynaydi, ammo ularni to'g'ri ishlatish juda muhim, aks holda, bu plagiatga olib keladi [12].

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellektning akademik yozuvda, ayniqsa, so'nggi o'n yil ichida qanday keng tarqalganini ta'kidlaydi. Bibliometrik tahlilga ko'ra, tadqiqot tendensiyalarida sezilarli o'zgarishlar ro'y berib, AQShdan chiqqan akademik nashrlar sun'iy intellekt bo'yicha yetakchi o'rinni egallamoqda. Jenni AI va ChatGPT kabi sun'iy intellekt vositalari insholar strukturasi, grammatikani va yozuvning ravonligini yaxshilashda juda katta afzalliklar taqdim etadi, ammo ular jiddiy axloqiy masalalarni ham keltirib chiqaradi. Yechilishi kerak bo'lgan masalalar orasida plagiat xavfi, asl nusxalarga cheklovlar va sun'iy intellekt tomonidan yaratilgan materialga haddan tashqari bog'lanish mavjud. Sun'iy intellektning akademik yozuvdagi afzalliklari va kamchiliklarini muvozanatlash juda muhim, chunki bu uni to'liq foydalanish uchun zarurdir. Bu, sun'iy intellekt texnologiyalarining mas'uliyatli va samarali ishlatilishini ta'minlash uchun mos standartlar, axloqiy printsiplar va o'quv dasturlarini o'zgartirishni talab etadi. Sun'iy intellekt rivojlanishi bilan, ijodkorlik, akademik halollik va o'qish natijalarini yaxshilash uning ta'lim muhitlariga integratsiyasining asosiy e'tiborida bo'lishi kerak. Sun'iy intellekt to'g'ri qo'llanilganda akademik ishlarning sifatini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

ADABIYOTLAR

1. Ayanwale, M. A., Adelana, O. P., Molefi, R. R., Adeeko, O., & Ishola, A. M. (2024). Examining artificial intelligence literacy among pre-service teachers for future classrooms. *Computers and Education Open*, 6, 100179. <https://doi.org/10.1016/j.caeo.2024.100179>
2. Moore, J. L., Rosinski, P., Peebles, T., Pigg, S., Rife, M. C., Brunk-Chavez, B., Lackey, D., Rumsey, S. K., Tasaka, R., Curran, P., & Grabill, J. T. (2016). *Revisualizing Composition: How First-Year Writers Use Composing*
3. Nation, I. S. (2008). *Teaching ESL/EFL reading and writing*. Routledge.
4. Wang, Y., & Stockwell, G. (2024). Training to use machine translation for vocabulary learning. In *Theory and Practice in Vocabulary Research in Digital Environments* (pp. 132–153). Routledge.
5. Alm, A., & Watanabe, Y. (2023). Integrating ChatGPT in Language Education: A Freirean Perspective. *Iranian Journal of Language Teaching Research*, 11(3 (Special Issue)). <https://doi.org/10.30466/ijltr.2023.121404>
6. Wang, Y., & Stockwell, G. (2024). Training to use machine translation for vocabulary learning. In *Theory and Practice in Vocabulary Research in Digital Environments* (pp. 132–153). Routledge.
7. Aeni, N., Darmawati, B., Muthmainnah, Yunus, M., Mulyanah, A., Sharma, A., Rachmat, & Hamka, D. W. (2024). Disclosing User Views: A Qualitative Investigation of Writing and Speaking Ability Development via Integration of Jenni AI and Jenni Speak. In G. V., K. M., K. R., & S. T. (Eds.), *Lecture Notes in Networks and Systems: Vol. 1074 LNNS* (pp. 191–203). Springer Science and Business Media Deutschland GmbH. https://doi.org/10.1007/978-981-97-6103-6_13
8. Alexander, K., Savvidou, C., & Alexander, C. (2023). WHO WROTE THIS ESSAY? DETECTING AI-GENERATED WRITING in SECOND LANGUAGE EDUCATION in HIGHER EDUCATION. In *Teaching English with Technology* (Vol. 23, Issue 2, pp. 25–43). University of Nicosia. <https://doi.org/10.56297/BUKA4060/XHLD5365>
9. Kim, M. K., & Kim, N. J. (2022). AI-Supported Scaffolding for Writing Academic Arguments. In C. C., T. E., C. C., & K. Y. (Eds.), *Proceedings of International Conference of the Learning Sciences, ICLS* (pp. 1129–1132). International Society of the Learning Sciences (ISLS).
10. Velliaris, D. M., & Breen, P. (2016). An institutional three-stage framework: Elevating academic writing and integrity standards of international pathway students. In *Journal of International Students* (Vol. 6, Issue 2, pp. 565–587). University Printing Services.
11. Zawacki-Richter, O., Marin, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 39. <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>
12. Nazari, N., Shabbir, M. S., & Setiawan, R. (2021). Application of Artificial Intelligence powered digital writing assistant in higher education: Randomized controlled trial. In *Heliyon* (Vol. 7, Issue 5). Elsevier Ltd. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e07014>